

prof. dr hab. Iwona Loewe

Instytut Językoznawstwa

iwona.loewe@us.edu.pl

ORCID: 0000-0002-5959-8938

Ocena rozprawy doktorskiej

mgr Beaty Kacperskiej

pt. *Formy dialogowe w polskich wideoblogach sportowych w świetle lingwistyki mediów*

napisanej pod naukową opieką dr hab. Ewy Szkudlarek-Śmiechowicz, prof. UŁ

Pani magister Beata Kacperska przedstawiła kompletną w sensie merytorycznym, formalnym, a nade wszystko poznawczym dysertację, którą przeczytałam z ogromnym zainteresowaniem. Znajdzie ona z pewnością równie zaciekawionych czytelników, ponieważ jej Autorka zapewniła w ramach złożonej rozprawy syntetyczno-ekstrakcyjne monografie w zakresie dialogu (ss. 39-68), mediów społecznościowych (ss. 69-119), blogosfery (ss. 120-162), wideobloga (ss. 163-195). Jak widać nawet z zakresu podanych stron, to samodzielne jednostki poznawcze, które wprowadzają do pracy zaplecze kulturoznawcze, socjologiczne, medioznawcze a bywa że i literaturoznawcze. Pozostałe strony pracy wypełniają jednostki prowadzące do realizacji założeń mediolingwistycznych wyrażonych tytułem, a więc czytelnik znajdzie rozważania poświęcone sytuacji komunikacyjnej (ss. 196-224), partnerstwu komunikacyjnemu (ss. 225-249) czy wspólnotowości komunikacyjnej (ss. 250-282). Autorka rozpoznaje te zjawiska na materiale dialogów powstających i prowadzonych w mikro sytuacji oraz makrosytuacji komunikacyjnej sześciu polskojęzycznych sportowych wideoblogów emitowanych w serwisie YouTube. W istocie te 84 merytoryczno-poznawcze strony z dołączeniem 46 stron wstępu, założeń metodologicznych oraz zakończenia spełniają warunki awansu zawodowego pani magister Kacperskiej.

Rozdział metodologiczny w skompresowany sposób przedstawia zaplecze metodologiczne pracy (w istocie mediolingwistyka, genologia lingwistyczna, lingwistyka tekstu i pragmalingwistyka) oraz metody pracy wykorzystane do analiz oraz umożliwiające wnioskowanie. Należą do nich synteza genologiczna (Wojtak), porównanie pozyskanego materiału z klasyfikacją form dialogowych (Warchała, Kita); klasyfikacją norm grzeczności polskiej (Marcjanik) oraz klasyfikacją reguł grzeczności językowej (Grice, Leech). Bardzo dobrze świadczy o Doktorantce umiejętny opis procedury analitycznej (ss. 37-38). Odzworowuje on wykonane czynności, ale nadto obrazuje świadomość naukową pani Magister. Taka świadomość, taki opis, takie umiejętności bardzo dobrze rokują na przyszłość akademicką pani Beaty Kacperskiej jako pracownika naukowo-dydaktycznego.

Pani Magister określa w pracy dialog jako formę podawczą, która występuje w aktach komunikacyjnych posiadających strukturę wymiany. Tak rozumiany dialog jest nadrzędną strukturą dla rozmowy, konwersacji, pogawędki, dyskusji, debaty, okrągłego stołu. Są to rozsądne i metodologicznie skuteczne założenie i punkt wyjścia. Media społecznościowe wraz z rzeczywistością ludzkości do czasu ich powstania cechuje dialogowość. Dodam, że można nawet spodziewać się, że będzie to cecha przyszłych pokoleń ludzkich. Media poddane badaniom w tej pracy określone zostały jako współdzielące, współtworzące i kooperujące i w związku z tym ich dialogiczność jest immanentna. Wobec tych słusznych stwierdzeń niepotrzebnie zdziwiona jest Doktorantka faktem, że „w polskim językoznawstwie nie ma monograficznych opracowań na ten temat są jedynie wyimki w postaci artykułów traktujące to zagadnienie w sposób fragmentaryczny” (s. 66). Jestem nawet przekonana, że w zakresie dialogu jako przedmiotu badań nie jest możliwa i nie będzie możliwa satysfakcjonująca poznawczo monografia.

Doktorantka przedstawiła rozprawę, w której pozytywnie zweryfikowała trzy hipotezy. Pierwsza stanowiła o dialogowości wideoblogów sportowych. Druga określiła wideoblog jako gatunek w formie kolekcji. Trzecią hipotezę udokumentowały postawy wspólnotowości i partnerstwa w dialogach blogerów i z blogerami. Jako czytelnik zacytowanych w pracy 65 wymian, aktywny uczestnik kultury współczesnej oraz użytkownik języka potwierdzam weryfikację tych trzech przypuszczeń, jak określiła też hipotezy Autorka w Zakończeniu. W komentarzu opiniotwórczym, który tu winnam przedłożyć, chciałabym napisać, że w zasadzie trudno byłoby zakwestionować badania przedłożone w dysertacji w odniesieniu do tak bezpiecznych hipotez. Ich bezpieczeństwo weryfikuje wiedza, którą Doktorantka bogato udostępniła czytelnikowi. Wysoką przewidywalność wyniku prezentuje bowiem sama Autorka w partiach pracy, które uznałam za samodzielne jednostki badawcze (dialog, blogosfera, media społecznościowe, wideoblog).

Wiele akapitów wywodu w tych częściach pracy kieruje Autorkę wprost do pozytywnego zweryfikowania hipotez nawet przed włączeniem materiału i jego analizą. Dla krótkiego tylko poparcia swojego komentarza napiszę, korzystając z ustaleń pani Magister, że

ad 1 „serwis YouTube jest przejawem kultury uczestnictwa ściśle powiązanej z siecią Web 2.0” (s. 118), czyli „komunikacji międzyludzkiej, charakteryzując[ej] się dwukierunkowością, interaktywnością i umożliwiając[ej] rozwój sieci społecznościowych” (s. 71)

ad 2 „formuła gatunku jako kolekcji form gatunkotwórczych jest na tyle pojemna, że uwzględnia intermedialną specyfikę kształtowania genre’ów” (s. 194)

ad 3 „medialne formy dialogowe, które są adresowane do określonej wspólnoty komunikacyjnej połączonej podobnymi zainteresowaniami, bazują na kooperacji” (s. 249)

W związku z przedstawioną wyżej charakterystyką hipotez i komentarzem do nich chciałabym podjąć dyskusję z Doktorantką. Po pierwsze nad charakterem genologicznym wideobloga. Jakie cechy tego materiału wykluczają go z możliwości typologii jako kolekcja gatunków? Dyskusja może być poparta dwiema komórkami tabelki na s. 194, w której Doktorantka zweryfikowała negatywnie dwie cechy wideobloga – „posiada zwieńczenie strukturalne i istnieje rama delimitacyjna”.

Po drugie. Zwróciło moją uwagę, że merytoryczny rozdział o sytuacji komunikacyjnej, który poprzedza analizy, znajduje się w drugiej części pracy, rozpoczyna go strona 196. Wraz z nim następują analizy wymian, które przynoszą dokumentację i rozstrzygnięcie postawionych hipotez. W związku z tą częścią pracy, powstało u mnie pytanie, czy dokumentujące wymiany stanowić mogą studium przypadku, które można by rozszerzyć na wideoblogi o innej tematyce. Inaczej też rzecz naświetlając, czy ukształtowanie pragmatyczne, stylistyczne i genologiczne wideobloga jest determinowane przez tematykę czy od tematyki niezależne.

Autorka w swojej pracy wykazała się niebywale wysoką sprawnością typograficzno-tekstologiczną w odniesieniu do konstruowania tekstu naukowego. Zwracają uwagę wybory całości konsekwentnie dołączanych do każdego rozdziału pracy zwane Podsumowaniem. Nie są to jednak streszczenia tez i ustaleń poddanych refleksji w rozdziale, lecz deklaracje Autorki w sprawie faktów i zjawisk, wobec których wypada zająć stanowisko badawcze czy ustalenia kluczowe dla dalszego wywodu. Tendencja do oświetlania wątku z użyciem różnorodnych i dostępnych środków jest pani Beacie Kacperskiej bliska, bo

nie stroni od tej praktyki, wielokrotnie korzystając z tabel, wykresów, wyliczeń i tekstu ciągłego, które wzajemnie się wspierają w prezentowaniu tej samej treści. Te dwie charakterystyki ujawniają Badaczkę *primo* – odczytaną w literaturze obcojęzycznej, a *secundo* – należącą do młodego pokolenia mediolingwistek, które manifestują naturalną dla nich potrzebę multiplikacji, multikodowości, które oczekują naturalnie multisensoryczności i różnorodności. Bardzo cieszą te proponowane praktyki, bo specyfikują nowe pokolenie. Wyrazistość pożądana jest zaś w planie kulturowym zarówno mikro (lokalność), jak i makro (globalność).

Holistyczność pracy i zakreszenie tematu, które niech tutaj zobrazowane zostaną powstającymi kolejno kręgami na wodzie wzbudzonymi jakimś impulsem, są możliwe dzięki odczytaniu Autorki, które referuje bibliografia wraz z netografią. W tym miejscu pracy czytelnik odnajdzie (doskonale zresztą opisane) pozycje monograficzne, więc syntetyzujące oraz studia przypadków lub inicjujące teoretycznie problem, więc czasopiśmiennicze z nauk o kulturze fizycznej, nauk socjologicznych, wreszcie humanistycznych. W tym zestawie po raz kolejny widzę panią Magister jako badaczkę nowego ministerialnego pokolenia. Rozumiem przez to określenie akademika, który przeszukuje regularnie bazy danych naukowych, pozycjonujące dobrze czasopisma (bo dbają o to ich redakcje) oraz sam zna już wagę publikacji w czasopismach. Pierwszym i najważniejszym zyskiem z tego rozwiązania jest dostęp do publikacji najnowszych na rynku. Warto dodać, że wachlarz chronologiczny lektur pani Kacperskiej rozłożył się pomiędzy rokiem 1960 a 2022.

Podsumowanie opinii

Z przyjemnością poznawczą przeczytałam rozprawę doktorską magister Beaty Kacperskiej. Pracę cechuje dobra kompozycja, wysoka zawartość merytoryczna, dobrze poprowadzony wywód – logicznie i analitycznie. Doktorantka wykazała się bliską ideałowi sprawnością językową, typograficzną, bibliograficzną a nadto kompetencją do tworzenia zarówno ekstraktów, jak i syntez. Co jest umiejętnością akademicką pożądaną zawsze i przez każdego. To składnia mnie to wyrażenia marzenia akademickiego, jakim jest wydanie dysertacji drukiem.

Wniosek

Biorąc pod uwagę zaopiniowane przeze mnie pozytywnie osiągnięcie badawcze pani mgr Beaty Kacperskiej, jakim jest przedłożona dysertacja Jej autorstwa, zwracam się do komisji o kolejny krok w czynnościach doktorskich. Tym samym dopuszczam mgr Beatę Kacperską do publicznej dyskusji nad rozprawą.

Anna Doewe

Ruda Śląska, 28 września 2023 roku